

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 353

Usługi 2014

**Sektor usług – uwarunkowania
i tendencje rozwoju**

Redaktorzy naukowci

Ryszard Kłeczek

Anetta Pukas

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2014

Redaktor Wydawnictwa: Elżbieta Kozuchowska

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Justyna Mroczkowska

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2014

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-438-7

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk i oprawa:

EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.

ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Spis treści

Wstęp	9
-------------	---

Część 1. Pojęcia i modele w marketingu usług

Katarzyna Dziewanowska: Wpływ działań z zakresu marketingu doświadczeń na postrzeganie usługi edukacyjnej	13
Jolanta Mazur, Piotr Zaborek: Czy usługodawcy stosują logikę usługową w marketingu?	22
Marcin Pięglowski: Notyfikacje dotyczące poważnych zagrożeń i pozostałe notyfikacje w systemie RAPEX	32
Magdalena Rzemieniak: Budowanie tożsamości oferty usługowej w oparciu o wartości niematerialne	44
Robert Skikiewicz: Determinanty popytu na usługi bankowe na przykładzie kredytów konsumpcyjnych i mieszkaniowych w latach 2004–2013	54

Część 2. Działalność usługowa jako dziedzina zastosowań zasad i kategorii marketingu

Dorota Bednarska-Olejniczak: Marketing wewnętrzny w przedsiębiorstwie usługowym	69
Monika Boguszewicz-Kreft: Efekt kraju pochodzenia w usługach	79
Ema Halavach, Mirosław Zalech: Zmiany w zachowaniach klientów usług turystycznych jako szansa a ryzyko dla biur turystycznych	90
Martyna Kostrzewa, Grzegorz Zieliński: Specyfika procesów logistycznych w działalności usługowej	101
Anna Lemańska-Majdzik, Piotr Tomski: Konkurencyjność przedsiębiorstwa usługowego. Identyfikacja działań przedsiębiorstw obsługujących rynek nieruchomości	110
Agnieszka Nowak: Kooperacja i rywalizacja na rynku usług turystycznych w Polsce	121
Anetta Pukas: Wykorzystanie crowdsourcingu w sferze usług – możliwości i ograniczenia	132
Małgorzata Skiert, Krystyna Buchta: Jakość kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja w świetle oczekiwań rynku turystycznego	145

Ewelina Sokołowska, Maciej Schulz: Metody ustalania cen produktów na rynku usług w Polsce	155
Iwona Wilk: Uwarunkowania wyboru ekoagroturystyki jako formy wypoczynku	165
Grzegorz Zieliński, Piotr Grudowski, Małgorzata Szymańska-Bralkowska: Oczekiwania interesariuszy usług edukacyjnych w ujęciu relacyjnym	175

Część 3. E-usługi i innowacje w usługach

Małgorzata Budzanowska-Drzewiecka, Aneta Lipińska: Motywy wykorzystania aplikacji mobilnych w procesie nabywania dóbr wśród młodych konsumentów	187
Joanna Katarzyna Kowalska: Rola internetowych technologii informacyjnych w kreowaniu relacji podmiotów leczniczych z pacjentami na rynku usług zdrowotnych na terenie Dolnego Śląska	197
Robert Nowacki: Innowacyjność usług w okresie spowolnienia gospodarczego	208
Aleksandra Radziszewska: Determinanty jakości e-usług na przykładzie bankowości elektronicznej	219
Grażyna Węgrzyn: Zróżnicowanie innowacji w sektorze usług w krajach Unii Europejskiej	229
Robert Wolny: Rozwój rynku e-usług w Polsce	240

Część 4. Usługi publiczne

Anna Brdulak: Strategie rozwoju jednostek samorządów terytorialnych w kontekście świadczonych usług	253
Danuta Kunecka: Usługi pielęgniarские w Polsce – uwarunkowania i tendencja zmian	263
Danuta Kunecka, Dorota Rogalska: Zmiany na rynku usług zdrowotnych a kształcenie na kierunkach medycznych	272
Dominika Mierzwa: Ocena zarządzania finansami organizacji (na przykładzie zakładu opieki zdrowotnej)	282
Dariusz Skorupka, Jacek Korona: Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracji kieleckiej – ewolucja koncepcji	292

Summaries

Part 1. Concepts and models in service marketing

Katarzyna Dziewanowska: Influence of experiential marketing activities on the perception of educational services.....	21
Jolanta Mazur, Piotr Zaborek: Is Service Logic practiced by service companies?	31
Marcin Piękowski: Serious risk notifications and other notifications in the RAPEX system	43
Magdalena Rzemieniak: Building an identity of service offer based on intangible assets	53
Robert Skikiewicz: Determinants of demand for banking services – the case of consumer and housing loans in the years 2004-2013	65

Part 2. Service activities as an application field of principles and categories of marketing

Dorota Bednarska-Olejniczak: Internal marketing in a service enterprise ...	78
Monika Boguszewicz-Kreft: Country-of-origin effect in services	89
Ema Halavach, Mirosław Zalech: Changes in the behavior of customers of tourist services as an opportunity and risk for travel companies.....	100
Martyna Kostrzewa, Grzegorz Zieliński: Specificity of logistic processes in service activities.....	109
Anna Lemańska-Majdzik, Piotr Tomski: Competitiveness of a service company. Identification of activities of enterprises providing services on the real estate market	120
Agnieszka Nowak: Cooperation and competition on the market of tourist services in Poland	131
Anetta Pukas: The use of crowdsourcing in services sector – possibilities and limitations	144
Małgorzata Skiert, Krystyna Buchta: The quality of education at tourism and recreation university studies in the perspective of tourist market expectations	154
Ewelina Sokółowska, Maciej Schulz: Methods of prices setting of products on the market of services in Poland.....	164
Iwona Wilk: Ecoagritourism as a form of recreation selection determinants...	174
Grzegorz Zieliński, Piotr Grudowski, Małgorzata Szymańska-Bralkowska: Expectations of educational services stakeholders in terms of relations of one with another	183

Part 3. E-services and innovations in services

Małgorzata Budzanowska-Drzewiecka, Aneta Lipińska: Reasons for using mobile applications in the process of acquiring goods among young consumers	196
Joanna Kowalska: The role of information technology in creating relation between health care providers and patients on the area of Lower Silesia Health Care services market	207
Robert Nowacki: Services innovativeness in the period of economic slowdown	218
Aleksandra Radziszewska: E-service quality determinants on the example of e-banking services	228
Grażyna Węgrzyn: Diversification of innovation in the services sector of the European Union countries	239
Robert Wolny: The development of e-services market in Poland.....	250

Part 4. Public services

Anna Brdulak: Strategies for the development of local government units in the context of provided services	262
Danuta Kunecka: Nursing services in Poland – conditions and trend of changes	271
Danuta Kunecka, Dorota Rogalska: Changes on the health market, and education on medical courses	281
Dominika Mierzwa: The assessment of organization finance management exemplified by health care institution.....	291
Dariusz Skorupka, Jacek Korona: Water–sewage management in the agglomeration of Kielce – the evolution of concept.....	300

Iwona Wilk

Politechnika Łódzka

UWARUNKOWANIA WYBORU EKOAGROTURYSTYKI JAKO FORMY WYPOCZYNKU

Streszczenie: Ekoagroturystyka sprzyja ochronie środowiska i staje się coraz popularniejszą formą wypoczynku. W działalności ekoagroturystycznej wykorzystywane są, z pełnym poszanowaniem przyrody, lokalne walory kulturowe i przyrodnicze, rodzinne zasoby siły roboczej oraz baza żywieniowa gospodarstwa ekologicznego. Turyści w gospodarstwach ekoagroturystycznych mogą przebywać w czystym środowisku oraz spożywać posiłki przygotowane z ekologicznych składników wytwarzanych w gospodarstwie. Wraz z oferującymi tę usługę gospodarstwami ekoagroturystycznymi przyczyniają się w ten sposób do ochrony środowiska naturalnego zarówno poprzez sprzyjające mu rolnictwo, jak i ekologiczną formę turystyki. W swojej działalności rynkowej gospodarstwa ekoagroturystyczne powinny identyfikować i uwzględniać te czynniki, które warunkują wybór ekoagroturystyki przez turystów jako formy wypoczynku. Celem niniejszego artykułu jest zatem określenie czynników determinujących wybór ekoagroturystyki jako formy wypoczynku na podstawie zrealizowanych badań własnych.

Słowa kluczowe: ekoagroturystyka, ekoagroturysta, motywy wyboru ekoagroturystyki.

DOI: 10.15611/pn.2014.353.15

1. Wstęp

Nowe trendy na światowym rynku turystycznym charakteryzują się odejściem od modelu zbiorowej konsumpcji produktu turystycznego w kierunku wyjazdów indywidualnych, pozwalających na zapoznanie się z lokalną kulturą i żywą tradycją regionów oraz przebywanie w bliskości z przyrodą, a ekoturystyka staje się obecnie najszybciej rozwijającą się formą turystyki¹. Zadaniem turystyki powinno być przyczynianie się do ochrony naturalnej równowagi ekologicznej na Ziemi, a także wspieranie ludzi w dążeniu do zdrowego życia w harmonii z naturą. Turyści poszukują możliwości wypoczynku w czystym i niezdegradowanym środowisku, mając świadomość, że taki wypoczynek będzie dla nich bardziej korzystny. Takie warunki

¹ P. Bohdanowicz, *Turystyka a świadomość ekologiczna*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2006, s. 208; T.H. Parks, T.A. Parks, C. Allen, *The development of a framework for studying ecotourism*, „International Journal of Management” 2009, no. 1(26), s. 91.

oferują przede wszystkim obszary wiejskie, a istotną formą realizacji koncepcji turystyki przyjaznej środowisku na tych obszarach jest ekoagroturystyka. Celem niniejszego artykułu jest określenie, na podstawie zrealizowanych badań własnych, czynników determinujących wybór ekoagroturystyki przez turystów jako formy wypoczynku.

2. Ekoagroturystyka jako forma wypoczynku na terenach wiejskich

Ekoagroturystyka oferuje wypoczynek w ekologicznym gospodarstwie rolnym. Ekoagroturystyka łączy w sobie agroturystykę i ochronę środowiska oraz zasobów naturalnych zarówno w odniesieniu do działalności produkcyjnej gospodarstwa rolnego, jak i oferowanych atrakcji turystycznych². Ekoagroturystyka realizowana jest w certyfikowanym ekologicznym gospodarstwie rolnym, bazując na lokalnych walorach kulturowych i przyrodniczych, wykorzystując rodzinne zasoby siły roboczej oraz bazę żywieniową gospodarstwa, z pełnym poszanowaniem przyrody³. Gospodarstwa te spełniają oczekiwania gości dotyczące proekologicznego sposobu życia, produkcji rolniczej i zagospodarowania odpadów. Bardzo ważnym składnikiem oferty agroturystycznej w gospodarstwach ekologicznych, oprócz naturalnych walorów przyrodniczo-krajobrazowych, jest żywność produkowana metodami ekologicznymi. Cechy charakterystyczne ekoagroturystyki sugerują zatem, że będzie ona zaspokajała potrzeby ściśle określonej grupy turystów. Turysta ten, wybierając ofertę wypoczynku, kieruje się dostępnością żywności ekologicznej, chęcią podejmowania konkretnych proekologicznych działań również w terenie oraz rozwijania przyrodniczych i etnologiczno-kulturowych zainteresowań w miejscach, gdzie zachowały się w formie prawie niezmięnionej naturalne ekosystemy lub tradycyjna kultura ludowa.

3. Czynniki determinujące wybór ekoagroturystyki jako formy wypoczynku

Dla określenia czynników determinujących wybór ekoagroturystyki jako formy wypoczynku zrealizowano badanie klientów gospodarstw ekoagroturystycznych, w którym zbiorowość statystyczną stanowiły osoby wypoczywające w tych gospodarstwach w Polsce w latach 2011 i 2012 (badanie to stanowiło część składową badań zrealizowanych w ramach projektu badawczego finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki). Ustalono, że w momencie rozpoczęcia badania funkcjonowało

² D. Privitera, *The importance of organic agriculture in tourism rural*; abstract: „Applied Studies in Agribusiness and Commerce” 2010, vol. 4, s. 61.

³ W. Niemiec, *Wybrane problemy turystyki alternatywnej*, Wydawnictwo Fundacja, Nowy Sącz 2006, s. 56.

w naszym kraju 235 gospodarstw świadczących usługi ekoagroturystyczne. Ze względu na ograniczony budżet badania, odległą lokalizację od siebie poszczególnych gospodarstw oraz ograniczenia czasowe realizacji badań zdecydowano, że badanie obejmie swoim zasięgiem klientów 15% funkcjonujących gospodarstw ekoagroturystycznych. Doboru próby gospodarstw dokonano za pomocą losowania prostego indywidualnego. Argumentem przemawiającym za stosowaniem tego schematu losowania był fakt, iż nie posiadano wiarygodnych, aktualnych informacji o strukturze i właściwościach badanej populacji z punktu widzenia zagadnień ekoagroturystyki. Nie wykorzystano więc (*a priori*) żadnej dodatkowej informacji spoza próby⁴. Ostatecznie uzyskano informacje od klientów 32 gospodarstw ekoagroturystycznych, co stanowi 13,61% zbiorowości generalnej wszystkich zidentyfikowanych gospodarstw ekoagroturystycznych w Polsce. W obrębie każdego z wylosowanych gospodarstw przeprowadzono wywiady z wypoczywającymi tam klientami według zasady, że badaniu podlegała jedna pełnoletnia osoba z każdego zajętego pokoju. W ten sposób uzyskano dane od 128 respondentów. Badanie klientów gospodarstw ekoagroturystycznych zrealizowano metodą wywiadu, wykorzystując kwestionariusz wywiadu.

Badana próba agroturystów obejmowała 76 kobiet i 52 mężczyzn. Można zauważyć, że grupą dominującą wśród klientów gospodarstw ekoagroturystycznych były osoby w wieku 30–39 lat. W ujęciu procentowym stanowiły one 47,6% badanych. W badanej próbie przeważali respondenci z wykształceniem wyższym. Osoby z takim wykształceniem stanowiły najliczniejszą grupę ekoagroturystów (55 badanych, czyli 43%). Wśród ekoagroturystów nie było osób z wykształceniem podstawowym. Jak się okazuje, to ludzie o sytuacji materialnej dobrej i średnio dobrej najczęściej decydowali się na wypoczynek w gospodarstwach ekoagroturystycznych. W zestawieniu procentowym stanowili oni łącznie ponad 87% badanych. Wśród wypoczywających w gospodarstwach ekoagroturystycznych dominuje klasyczny model rodziny: współmałżonek/partner i dzieci (w sumie 69 przypadków, co stanowi 53% liczebności próby). Osobom korzystającym z wypoczynku w gospodarstwie ekoagroturystycznym towarzyszyły także same dzieci (jedno z rodziców z dzieckiem lub dziećmi) lub wnuki (dziadek lub babcia z wnukiem lub wnukami) (21,9%). Ekoagroturystyka jest także dość chętnie podejmowana przez obydwoje dziadków z wnukami (15,6%). W badanej grupie respondentów znalazła się większość osób, które wcześniej już korzystały z wypoczynku w gospodarstwach ekoagroturystycznych (82 osoby, 64,1% liczebności próby), natomiast po raz pierwszy ekoagroturystykę wybrało 46 osób (35,9%), co może świadczyć, że większość agroturystów wybierających wypoczynek w ekologicznych gospodarstwach rolnych dokonuje tego wyboru w sposób świadomy, mając na uwadze korzyści wynikające z ekologicznego charakteru tego wypoczynku.

Aby zbadać istnienie w próbie zależności pomiędzy wyborem ekoagroturystyki jako formy wypoczynku a wiekiem i wykształceniem respondentów oraz określić

⁴ M. Szreder, *Metody i techniki sondażowych badań opinii*, PWE, Warszawa 2004, s. 69–71.

siłę tej zależności, wyznaczono wartość statystyki χ^2 i współczynników T-Czuprowa, C-Pearsona i V-Cramera dla badanych związków. Stwierdzono, że w badanej próbie wybór wypoczynku w gospodarstwie ekoagroturystycznym jest bardzo słabo skorelowany z wiekiem ($\chi^2 = 1,124$, $T = 0,066$, $C = 0,093$, $V = 0,094^5$), jak również z wykształceniem ($\chi^2 = 0,882$, $T = 0,063$, $C = 0,083$, $V = 0,083$). Siła związku była w każdym z tych przypadków niemal taka sama. Nie można zatem wyraźnie stwierdzić, aby świadomy wybór wypoczynku w ekologicznym gospodarstwie rolnym był podyktowany większą wiedzą związaną z wykształceniem lub też aby był lub nie był popularny wśród osób należących do konkretnej grupy wiekowej.

W celu sformułowania wniosków ogólnych, dotyczących populacji generalnej, w odniesieniu do zależności między wyborem ekoagroturystyki jako formy wypoczynku a wiekiem i wykształceniem ekoagroturystów w Polsce zbudowano odpowiednie tablice korelacyjne (tab. 1 i tab. 2), obliczono na ich podstawie wartość statystyki χ^2 , a także wyznaczono lewy kraniec prawostronnego obszaru odrzucenia dla tego testu χ^2_α , odczytany z tablic rozkładu statystyki χ^2 dla odpowiedniej liczby stopni swobody (uzależnionej od rozmiaru tablicy korelacyjnej) oraz przyjętego poziomu istotności $\alpha = 0,05$. W przypadku gdy $\chi^2 \geq \chi^2_\alpha$, sprawdzaną hipotezę zerową H_0 , mówiącą o niezależności cech (zmiennych losowych), odrzuca się na korzyść hipotezy H_1 , mówiącej o zależności pomiędzy cechami. Gdy $\chi^2 < \chi^2_\alpha$, nie ma podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej. Poniżej zaprezentowane zostały wyniki dla przeprowadzonego testu niezależności χ^2 .

Zgodnie z zasadami weryfikacji hipotez statystycznych postawiono hipotezę:

H_0 : wybór wypoczynku w gospodarstwie ekoagroturystycznym nie zależy od wieku osób w nim wypoczywających,
wobec hipotezy alternatywnej:

H_1 : wybór wypoczynku w gospodarstwie ekoagroturystycznym zależy od wieku osób w nim wypoczywających.

Następnie na podstawie tablicy korelacyjnej (tab. 1) wyznaczono wartość $\chi^2 = 0,803$. Z tablic rozkładu χ^2 odczytano wartość krytyczną dla poziomu istotności $\alpha = 0,05$ i $(4-1)(2-1)$ stopni swobody. Znaleziona wartość krytyczna wynosi $\chi^2_\alpha = 7,814$. Ponieważ $\chi^2 < \chi^2_\alpha$, zatem nie ma podstaw do odrzucenia hipotezy H_0 , mówiącej o braku zależności między badanymi cechami. Można zatem stwierdzić, że przy poziomie istotności $\alpha = 0,05$ wybór wypoczynku w gospodarstwie ekoagroturystycznym nie zależy od wieku osób w nim wypoczywających.

Analogicznie postąpiono w przypadku wnioskowania statystycznego uogólniającego zależność pomiędzy wyborem ekoagroturystyki jako formy wypoczynku a wykształceniem ekoagroturystów w Polsce. W tym celu także skonstruowano wymaganą tablicę korelacyjną (tab. 2) i dokonano obliczeń wartości statystyki χ^2 oraz weryfikacji hipotez statystycznych dla przyjętego poziomu istotności $\alpha = 0,05$.

⁵ T – współczynnik T-Czuprowa, C – współczynnik C-Pearsona, V – współczynnik V-Cramera.

Tabela 1. Tablica korelacji dla badania zależności pomiędzy wyborem ekoagroturystyki jako formy wypoczynku a wiekiem ekoagroturystów w populacji generalnej

Wiek	Pierwszy pobyt w gospodarstwie ekoagroturystycznym	Kolejny pobyt w gospodarstwie ekoagroturystycznym
do 29	8	10
30-39	21	40
40-59	10	17
60-69	7	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

Tabela 2. Tablica korelacji dla badania zależności pomiędzy wyborem ekoagroturystyki jako formy wypoczynku a wykształceniem ekoagroturystów w populacji generalnej

Wykształcenie	Pierwszy pobyt w gospodarstwie ekoagroturystycznym	Kolejny pobyt w gospodarstwie ekoagroturystycznym
Zasadnicze zawodowe	5	11
Średnie	17	25
Policealne/Pomaturalne	6	9
Wyższe	18	37
$\chi^2 = 0,882$, $\chi^2_{0,05} = 7,814$		

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

Na podstawie wyników można zatem wnioskować, że wybór wypoczynku w gospodarstwie ekoagroturystycznym nie zależy również od wykształcenia osób w nim wypoczywających.

Analizując motywy wyboru przez turystów wypoczynku w gospodarstwie ekoagroturystycznym, można stwierdzić, że najczęściej respondentów jako bezpośredni motyw wskazywało dostęp do żywności wyprodukowanej metodami ekologicznymi (87,5% badanych, w sumie 112 osób), co świadczy o tym, że jest to kluczowy ekologiczny aspekt tego wypoczynku, i potwierdza wzrastającą rolę żywności ekologicznej w prowadzeniu zdrowego stylu życia. Do często wymienianych motywów należy również zaliczyć poszukiwanie ciszy, spokoju i kontaktu z przyrodą (51,6%) oraz aktywny wypoczynek na wsi (np. jazda konna, zbieranie jagód czy grzybów) – taki pogląd dotyczy aż 48,4% badanych. Kolejne wskazania obejmowały także chęć poznania kultury odwiedzanego regionu (37,5%) oraz możliwość bezpośredniego kontaktu ze zwierzętami (31,2%). Możliwość obserwowania pracy gospodarstwa ekologicznego była istotna jedynie dla 18,7% badanych (rys. 1). Pozostałe wymieniane motywy uwzględniały wypoczynek w czystym otoczeniu, możliwość zrobienia lub zakupu domowych przetworów, poznawanie regionalnej kuchni, którą respondenci postrzegali jako naturalną i pozbawioną sztucznych dodatków, itp. (25%).

Rys. 1. Motywy wyboru wypoczynku w gospodarstwie ekoagroturystycznym

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

Oferta gospodarstw ekoagroturystycznych w Polsce jest zróżnicowana. Decyzja ekoagroturystów o wyborze konkretnego gospodarstwa jako miejsca wypoczynku oparta jest na analizie oferty z punktu widzenia możliwości zaspokojenia określonych potrzeb. Zbadano więc, jakie czynniki decydowały o wyborze przez respondenta danego gospodarstwa ekoagroturystycznego na miejsce wypoczynku (rys. 2). Według respondentów dominującym motywem takiej decyzji była ciekawa oferta przedstawiona na stronie internetowej gospodarstwa – taką opcję zadeklarowało 41,4% ankietowanych. Nieco słabszym motywem, choć nadal bardzo istotnym, okazał się duży udział w menu certyfikowanych i własnych produktów gospodarstwa oraz gospodarstw okolicznych (32%), a także udział w menu potraw regionalnych (20,3%), co potwierdza zidentyfikowaną w poprzednim pytaniu istotną dla ekoagroturystów rolę żywności ekologicznej w ofercie. Duże znaczenie ma także wachlarz oferowanych atrakcji dodatkowych (29,7% deklaracji) oraz duże zaangażowanie proekologiczne gospodarstwa (25,8%). Co ciekawe, bliskość miejsca zamieszkania była mało istotnym motywem wyboru danego ekogospodarstwa – argument taki wymieniło zaledwie 18% respondentów. Najciekawsze jest jednak to, że cena oferty niższa niż u konkurencji odgrywała najmniejszą rolę (uwzględniło ją tylko 13,3% badanych).

Wybierając gospodarstwo ekoagroturystyczne ze względu na specyfikę świadczonych usług, turysta oczekuje również od tego gospodarstwa określonych działań

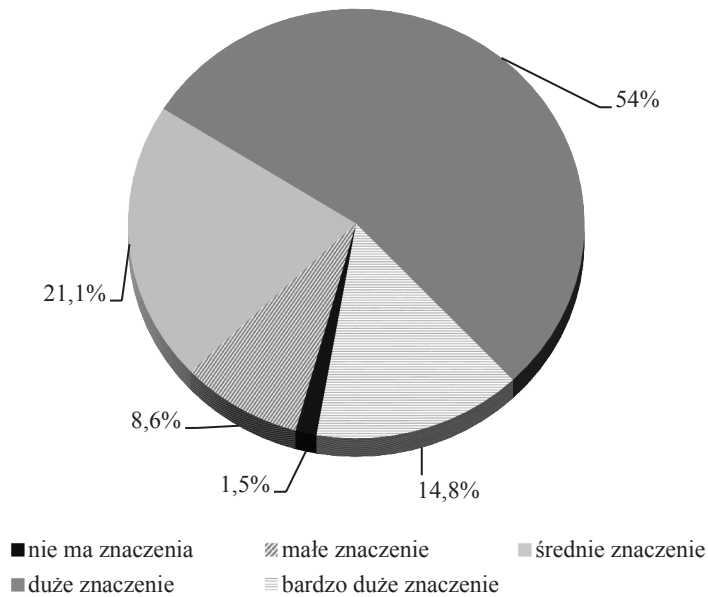

Rys. 2. Motywy wyboru konkretnego gospodarstwa ekoagroturystycznego

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

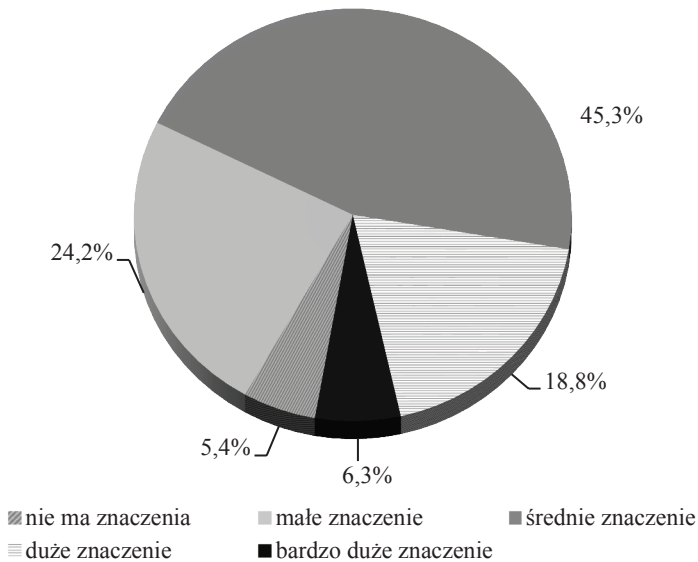
proekologicznych. Ankietowani ekoagroturyści wymieniali w tym obszarze przede wszystkim cztery kluczowe działania proekologiczne: duży udział potraw regionalnych w menu (65,6%), niestosowanie oprysków warzyw i owoców w przydomowych ogrodach (64,1%), uwzględnienie w menu jak największej ilości certyfikowanych ekologicznych produktów żywnościowych (61,7%), a także stosowanie w menu jak największej ilości produktów wytwarzanych na małą skalę na własne potrzeby bezpośrednio w gospodarstwie oraz w gospodarstwach okolicznych (59,4%). Często wymieniano również możliwość wypożyczenia rowerów (51,6%), segregację śmieci (34,4%) i warsztaty na temat zdrowego żywienia (29,7%). Co ciekawe, najrzadziej wymieniano wykorzystanie energii słonecznej do podgrzewania wody (12,5%), ulotki i foldery na papierze pochodzącym z recyklingu (8,6%) czy też posiadanie własnej elektrowni wiatrowej (7%), co pokazuje, że ekoagroturyści mogą postrzegać działania proekologiczne gospodarstwa ekoagroturystycznego przede wszystkim przez pryzmat własnych doraźnych korzyści ekologicznych, nie doceniając wagi długofalowych korzyści dla środowiska wynikających z określonych pożądanych działań takiego gospodarstwa.

Jednym z czynników warunkujących wybór określonego gospodarstwa ekoagroturystycznego jako miejsca wypoczynku może być posiadanie przez to gospodarstwo certyfikatów potwierdzających jakość świadczonych w nim usług. Istotnym certyfikatem kreującym na rynku wizerunek gospodarstwa ekoagroturystycznego

Rys. 3. Znaczenie posiadania przez gospodarstwo certyfikatu poświadczającego proekologiczny charakter świadczonych usług turystycznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

Rys. 4. Znaczenie posiadania przez gospodarstwo kategorii w Systemie Kwalifikacji i Kategoryzacji Wiejskiej Bazy Noclegowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

jako przyjaznego dla środowiska jest certyfikat „Czysta Turystyka”. W opinii respondentów ma on duże i bardzo duże znaczenie (68,8%) w wyborze przez nich oferty ekoagroturystycznej. Tylko dwie osoby wskazały, że certyfikat taki nie ma dla nich znaczenia, a 11 osób (8,6%), że ma małe znaczenie (rys. 3).

Jakość wypoczynku ekoagroturystycznego w dużym stopniu związana jest również z zakwaterowaniem, dlatego też istotnym narzędziem oceny jego jakości staje się kategoryzacja i standaryzacja obiektów agroturystycznych. Wśród badanych ekoagroturystów rozkład opinii na temat znaczenia posiadania przez gospodarstwo ekoagroturystyczne kategorii w Systemie Kwalifikacji i Kategoryzacji Wiejskiej Bazy Noclegowej był niemal symetryczny z dominującą odpowiedzią „średnie znaczenie” – 45,3% (rys. 4), co może mieć związek z niepełną wiedzą respondentów na temat istoty kategoryzacji i jej wpływu na jakość nabywanej oferty.

4. Podsumowanie

Rozwój ekoagroturystyki jest pożądaný zarówno z punktu widzenia korzyści dla środowiska, jak i ze względu na rosnące zainteresowanie taką formą wypoczynku na terenach wiejskich ze strony turystów. Gospodarstwa ekoagroturystyczne oprócz opierania się na tradycyjnych i czystych ekologicznie metodach użytkowania ziemi i wytwarzania zdrowej, ekologicznej żywności muszą również przygotować szeroką ofertę usług, uwzględniającą specyficzne potrzeby osób uprawiających tę formę turystyki. Zasadne jest więc uwzględnienie w praktyce funkcjonowania tych gospodarstw na rynku określonych czynników, które warunkują wybór ekoagroturystyki przez potencjalnych klientów.

Literatura

- Bohdanowicz P., *Turystyka a świadomość ekologiczna*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2006.
- Niemiec W., *Wybrane problemy turystyki alternatywnej*, Wydawnictwo Fundacja, Nowy Sącz 2006.
- Parks T.H., Parks T.A., Allen C., *The development of a framework for studying ecotourism*, „International Journal of Management” 2009, no. 1(26).
- Privitera D., *The importance of organic agriculture in tourism rural*; abstract: „Applied Studies in Agribusiness and Commerce” 2010, vol. 4.
- Szreder M., *Metody i techniki sondażowych badań opinii*, PWE, Warszawa 2004.

ECOAGRITOURISM AS A FORM OF RECREATION SELECTION DETERMINANTS

Summary: Ecoagritourism fosters environment protection and it is becoming an increasingly popular form of recreation. Ecoagritourism uses local cultural and natural values, family labour force and organic food with full respect for nature. Tourists on an ecoagritourism farm can stay in a clean environment and eat meals prepared with organic ingredients produced there. Tourists and ecoagritourism farms contribute hereby to the environment protection through both favorable agriculture and ecological form of tourism. In their market activities, ecoagritourism farms should identify and include factors determining the tourists' choice of ecoagritourism as a form of recreation. Therefore the purpose of this article is to identify the factors determining the tourists' choice of ecoagritourism as a form of recreation, based on own research.

Keywords: ecoagritourism, ecoagritourist, ecoagritourism selection motives.